

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی
سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۹۱

تاریخ: ۱۳۹۴/۵/۲۷

بزهشگده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی

سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران

استخراج، تنقیح و تدوین:

حسین فاتحی‌زاده

بازبینی و نظارت علمی:

مصطفی مسعودیان

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۹۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۵/۲۷

پژوهشگده شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲	مقدمه
۳	درآمد
۴	اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران
۷	نظر (نهایی) شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده و با حفظ اصالت، آن‌ها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

درآمد

هیئت وزیران در راستای اختیار حاصل از ذیل اصل ۸۵ قانون اساسی و به استناد ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مصوب ۱۳۷۷، «اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران» را به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت بررسی در دستور جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۴/۲۳ قرار داد و اصلاحات لازم را در این اساسنامه به تصویب رساند. پس از آن، این اصلاحیه جهت طی تشریفات قانونی مقرر در اصل ۸۵ قانون اساسی جهت بررسی عدم مغایرت مفاد این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۹۳۰۱/۱۰۰۹۹۵ به شورای نگهبان ارسال شد.

شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۳ خود، مفاد آن را مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی تشخیص داد و نظر خود در این زمینه را طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۶۶ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰ به هیئت وزیران اعلام کرد.

اصلاح اساسنامه شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۲/۴/۲۳

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۲/۵/۳۰

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۴/۲۳ بنا به پیشنهاد وزارت امور اقتصاد و دارایی و به استناد ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت^(۱) - مصوب ۱۳۷۷ - تصویب نمود:

اساسنامه شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران موضوع تصویب‌نامه شماره ۵۴۲۳۴/ت/۲۹۳۰۱ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۵ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱- در بند (ز) ماده (۱۴)،^(۲) واژه «تصویب» جایگزین واژه «پیشنهاد» می‌شود.

۲- در ماده (۱۶)،^(۳) واژه «حداقل» قبل از عبارت «سه نفر»

۱. قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مصوب ۱۳۷۷/۱/۳۰: (موضوع استفساریه:

آیا در مواردی که مجلس شورای اسلامی اجازه تصویب اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت از جمله مؤسساتی را که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است به دولت داده است، اصلاح اساسنامه در هر مورد نیازمند کسب مجوز مجدد از مجلس شورای اسلامی است، یا اصلاح اساسنامه، که در واقع اصلاح تصمیم دولت است، برعهده هیئت وزیران می‌باشد؟
نظر مجلس:

ماده واحده - هرگونه تغییر یا اصلاح اساسنامه‌هایی که به موجب تصویب مجلس شورای اسلامی به هیئت دولت واگذار شده است، چون تغییر نظر دولت محسوب می‌شود با هیئت وزیران است.»

۲. ماده (۱۴) اساسنامه شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۵: (ماده ۱۴ - وظایف و اختیارات مجمع عمومی به شرح زیر می‌باشد:

الف - ...

ز- پیشنهاد آیین‌نامه‌های سرمایه‌گذاری، استخدامی، مالی، معاملاتی و سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت با رعایت قوانین و مقررات مربوط.»

۳. ماده (۱۶) اساسنامه شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۵: (ماده ۱۶ - اعضای هیئت مدیره با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی و با

اضافه می‌شود.

الف - دیدگاه مغایرت

- حکم مقرر در بند (ز) این ماده مبنی بر واگذاری تصویب آیین‌نامه سرمایه‌گذاری خارجی در داخل کشور به اعضای مجمع عمومی شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران مغایر با اصل ۸۵ یا ۱۳۸ قانون اساسی است؛ زیرا شرکت مزبور، یک شرکت جزء نیست بلکه این شرکت، شرکتی مادر تخصصی است که سیاست‌های حاکمیتی دولت را اعمال می‌کند؛ از این رو، تعیین ضوابط و مقررات ناظر بر سرمایه‌گذاری خارجی در داخل کشور برای این شرکت از آنجا که سیاست کلان و جهت‌گیری کلی آن شرکت در این موضوع را مشخص می‌کند، یا دارای ماهیت تقنینی است که تصویب آن طبق اصل ۸۵ قانون اساسی تنها توسط مجلس امکان‌پذیر است یا در صورت وجود ضوابط قانونی در این خصوص، مقررات‌گذاری از جنس آیین‌نامه‌ی اجرایی قوانین خواهد بود که در این صورت، تصویب آن وفق اصل ۱۳۸ قانون اساسی بر عهده‌ی هیئت وزیران است. بنابراین واگذاری تصویب آیین‌نامه‌ی سرمایه‌گذاری خارجی به اعضای مجمع عمومی این شرکت، یا مغایر با اصل ۸۵ (از جهت واگذاری تقنین به غیر مجلس) است و یا مغایر با اصل ۱۳۸ (از جهت واگذاری تصویب آیین‌نامه‌ی اجرایی قانون به غیر هیئت وزیران) است.

- در بند (ز) اصلاحی، واگذاری صلاحیت تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران به مجمع عمومی شرکت مادر تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران، مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است؛ زیرا این‌گونه از آیین‌نامه‌ها از جنس آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین است که طبق اصل ۱۳۸ باید توسط هیئت وزیران تصویب شود، نه مجمع عمومی شرکت‌ها. قرینه‌ی این موضوع هم آن است که تا پیش از این اصلاحیه، در بند (ز) اساسنامه، تصویب این نوع آیین‌نامه‌ها به عهده‌ی هیئت وزیران بود.

- در بند (ز) اصلاحی، عبارت «سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت» نیز به جهت

→

حکم رئیس مجمع عمومی منصوب می‌شوند و سه نفر از اعضا به‌طور تمام‌وقت انجام وظیفه خواهند نمود.»

اطلاقی که دارد، از آنجا که می‌تواند شامل آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین نیز بشود، ایراد دارد؛ زیرا تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین طبق اصل ۱۳۸ قانون اساسی صرفاً با هیئت وزیران یا وزیر مربوطه است. بنابراین، ماده (ز) اصلاحی که صلاحیت تصویب کلیه آیین‌نامه‌های شرکت سرمایه‌گذاری خارجی ایران را به مجمع عمومی این شرکت داده، به جهت اطلاق عبارت «سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت»، مغایر با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- آیین‌نامه‌های مذکور در بند (ز) ماده (۱۴)، از جنس آیین‌نامه‌های اجرایی که در راستای اجرای قوانین توسط هیئت وزیران تصویب می‌شود نیست، بلکه از جنس آیین‌نامه‌های مالی و داخلی مورد نیاز یک شرکت است که باید توسط مجمع عمومی همان شرکت تصویب شود؛ ضمن آنکه با عنایت به عبارت «با رعایت قوانین و مقررات مربوط» در انتهای بند (ز) ماده (۱۴) اساسنامه، برای تصویب این آیین‌نامه‌ها باید قوانین مصوب مجلس و مقررات مرتبط نیز رعایت شود. بنابراین مصوبه‌ی مزبور، مغایرتی با اصول ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی ندارد.

- منظور از «سرمایه‌گذاری» در بند (ز) آن است که این شرکت می‌تواند در جاهای مختلف سرمایه‌گذاری کند و این سرمایه‌گذاری نیاز به آیین‌نامه دارد؛ حد و مرز آیین‌نامه را نیز قوانین و مقررات مربوط تعیین کرده است. بنابراین عبارت مزبور ابهامی ندارد.

ج- دیدگاه ابهام

- از آنجا که مشخص نیست سرمایه‌گذاری‌های مذکور در بند (ز) توسط چه نهادی و در چه زمینه‌ای انجام می‌شود، بند مزبور دارای ابهام است.

- اطلاق عبارت «سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت» در بند (ز) مشخص نیست شامل چه نوع آیین‌نامه‌هایی می‌شود؛ چه آنکه ممکن است آیین‌نامه‌های مذکور در اصل ۱۳۸ قانون اساسی که تصویب آنها صرفاً با هیئت وزیران یا وزیر مربوطه است را نیز شامل شود. از این رو، عبارت مذکور واجد ابهام است.

د- تصمیم شورا

از آنجا که تصویب «آیین‌نامه سرمایه‌گذاری» و نیز اطلاق تصویب «سایر

آیین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت» از موارد مذکور در اصل ۱۳۸ قانون اساسی است، لذا تصویب آن توسط مجمع عمومی مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^(۱)

از آنجا که تصویب «آیین‌نامه سرمایه‌گذاری» و نیز اطلاق تصویب «سایر آیین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت» از موارد مذکور در اصل ۱۳۸ قانون اساسی است، لذا تصویب آن توسط مجمع عمومی مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

۱. مندرج در نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۶۶ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰ شورای نگهبان، خطاب به معاون اول رئیس‌جمهور.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را ایا و تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطرو و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

پژوهشکده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir